

Teateid ja reklaami aastast 1905.

Täna 100 aastat tagasi

Koostanud emeriitprofessor **Heino Rannap**

2. august

Viljandi praostkonna õigeusu vaimulikud teevad ettepaneku kõrgendada kooliõpetajate aastapalka 500 rublani ning anda pajuk kõigile õpetajatele. Tegelikuses seda ei rakendatud.

4. august

Hugo Treffner teeb ajakirjanduses reklaami oma koolile, teatades, et tema 1. järgu gümnaasiumis Tartus õpib 30 õpilast, neid õpetab 30 õpetajat, kelle hulgas on ka ülikooli dotsente, ja et kooli võib sisse astuda igal ajal.

5. august

Pihkva maamõõtjate kooli lõpetavad kaks eesti noormeest: Friedrich Ehrenfeldt Sangastest ja Aleksander Scherrel Tallinnast.

7. august

Pärnumaal Pööraveres toimub pidu kohaliku vallakooli juurde aia asutamiseks. Lapsed esitavad näitemängu "Vale palk" ja valla segakoor koorilaule.

12. august

■ Tartus maetakse linna esimese eesti algkooli asutaja, Aleksandri kooli direktor, koolikirjanduse looja dr prof Aleksander Oettingen.

■ Tartu Õpetajate Seminaris algavad vastuvõttueksamid. Enam kui sajast soovijast võtab seminar vastu 26 uut õp-purit.

13. august

Tallinna rahvakoolide inspektori Ovtšinnikovi asemele asub samasse ametisse senine Paide rahvakoolide inspektor Hansen, kes varem oli Tartu linnakooli juhataja.

15. august

Liiwimaa uus kuberner salanõunik Svegintsev annab määruse, mis muudab jalgrattasõidu kooliõpilastel võimatuks: sõita võib vaid politsei loal, kaasas kroonu pitsoriga luba, millele päevapilt külge nõõritud; loata sõitjad saavad 500 rbl trahvi või kolm kuud aresti; kes nõudmisel kinni ei pea, lastakse maha!

16. august

■ Õppetöö algab Tallinna erakoolides: Eugen Niklaseni poeglastekoolis, Berta Niklaseni tütarlastekoolis, C. Niklaseni käsitööõpetusega koolis, P. Lehsti koolis, Fr. Schotteri poiss- ja tütarlaste koolis, Johanna Rahwingi tütarlaste alguskoolis ja L. Trummeri uues tütarlastekoolis, kus kooli- raha vaid 10 rbl aastas.

■ Tartus avatakse uus, C. J. Thomsoni rahandusministeeriumi all seisev kroonu õigustega kaubanduse kool ettevalmistusega kaupmeesteks, kontoristideks, pangaametnikkudeks, raamatupidajateks, korrespondentideks. Kooli lõpetaja saab viieaastase teenistuse järel isiklikuks aukodanikuks või II järgu õiguste osaliseks.

■ Petseris raudteetöölise peres sünnib Natalia Pentre – vene keele, matemaatika ja füüsika õpetaja kutse omandanud, Petserimaa mitmes koolis ja TPedI-s töötanud, Itaalias, Ungaris, Prantsusmaal, Saksamaal, Austrias, Norras ja Venemaal end täiendanud, arvukate vene keele õpikute ja meetodikajuhendite autor.

■ Õppetöö algab taas Eesti Aleksandri linnakoolis Põltsamaal, sest valitsus pole kinnitanud Eesti põllutöö kongressi otsust selle kooli muutmise kohta põllutöökooliks.

■ Põhja-Ameerika linnas Portsmouthis sõlmitakse Vene-

AJALUGU

Jaapani rahuleping, mille järgi Venemaa loovutab Mandžuuria alad, Sahhalini saare lõunaosa, mitmed raudteelõigud jm. Eestis oodatakse Jaapanis asuvate 80 000 vene sõjavangi hulgast koju oma poegi.

■ Võrus õnnistatakse sisse uus koolimaja. Tellistest hoone on kolmekordne, avarate klassiruumidega. Kolmandal korrusel on kahe kooliõpetaja korterid. Kooli direktor, hoone ehituse hing on S. Songi.

18. august

Türi Paberi- ja Puupapivabrik avab vabrikutöölise lastele kooli, kuhu võetakse lapsi seitsme aasta vanusest alates.

19. august

■ Haridusministeerium soovib ringkirjaga asutada võimalikult paljude koolide juurde kostikohad, "millised oleksid kooliülemuse otsekohese ülewaatuse all".

■ Haridusministeerium palub rahandusministrilt täiendavalt pool miljonit rubla kõrgemate koolide kulude katmiseks, kuna "õppeasutustel minewal poolaastal, kus nad kinni seisiwad, üliõpilaste käest maksusid sisse ei tulnud".

20. august

Eesti Postimehe teatel on koolera levinud kogu Tartumaal ja tapnud lapsi, noori ja rauke.

21. august

■ Tallinnas Harjuvärava mäel toimub esimene suur lastepidu, kus "etteasted, lillede- ja konfetisõda, "pealekaupade väljajagamine" jms. Iga tütarlaps saab lillekimbu, iga poisilaps lipu".

■ Ristirahwa Pühapäewaleht esitab andmed Eestimaa kubermangu vallakoolide tegevusest, mille järgi oskavad hästi lugeda 18 072, rahuloldawalt 8217 ja puudulikult 678 last.

22. august

Sakala tunneb kaasa rahvakooliõpetajatele, kes on 12 aastat teeninud ja seetõttu omavad õiguse aukodaniku nimele ning seejärel maksude maksmisest vabanemisele, sageli aga ei saa kätte aukodaniku diplomit, vaatamata sellele, et on dokumendi eest 10 rbl maksnud.

■ Pärnus avatakse kroonu poolt ülalpeetav tütarlastekool, kuid kooliraha 2 rbl poolaastas peavad õpilased siiski maksma. Õppima soovivad asuda 120 tütarlast.

23. august

Tartu Ülikooli valitsuse andmetel soovib sel sügisel astuda ülikooli 350 noort, nendest 160 gümnaasiumi ja 190 vaimuliku seminari lõpetajat.

24. august

■ Tallinna Aleksandri ja Nikolai gümnaasiumides alustatakse uue õppeaine – õigusteaduse – õpetamist, õppejõuks riiginõunik S. R. Lankovski.

26. august

Tallinna koolikollegium valib senise Kose-Uuemõisa ministeeriumikooli juhataja Ernst Peterson (Särgava) 1. alg-

kooli juhatajaks-kooliõpetajaks. Mõni päev hiljem kinnitatakse ta Rakvere linna poeglase algkooli õpetajaks.

27. august

■ Nikolai II annab välja ukaasi kõrgemate koolide kohta, milles lubatakse ülikoolide nõukogudel valida rektor ja teha ettepanekuid õppeasutuse töö korraldamise kohta.

■ Valitsus annab määruse kõrgemate koolide juhtimise kohta. Professuur saab õiguse autonoomiaks, üliõpilased õiguse koosolekute pidamiseks.

■ Eestimaa pedagoogide hulgas tekitab pahameelt teade, et Riias peetavale koolikonverentsile on valitud rüütelkonna peamees parun Dellingshausen ja rüütelkonna sekretär parun Stackelberg ja ei ühtegi kooliõpetajat.

■ Eesti Aleksandrikooli inspektoriks lahkunud hr Ansoni asemel kandideerivad Nikolski-Usuriiski linnakooli õpetaja A. Tamm, Novgorodi kubermangust J. Raamot ja Tallinna linnavalitsuse ametnik hr Allmann.

■ Tartu reaalkooli direktor teatab kooliraha alandamisest käesolevast õppeaastast 70 rublalt 60-le.

28. august

■ Madise kihelkonnas korraldab Kloostri Muusikaselts peo Kloostri-Aruküla koolile oreli muretsemise toetuseks. Esinevad sega-, meeste- ja neidude koor, kantakse ette näitemäng "Kosilane". Postimees märgib, et korjanduse ja vana oreli väljaloosimisega laekus 100 rubla.

■ Tallinlaste hulgas pälvib üha enam tunnustust Hans Laipmanni kool. Troonipärija puiestee ja Niine uulitsa nurgamajas avatakse õpilaste eelmise õppeaasta ja suvetööde näitus.

29. august

Moskvas lõppeval Venemaa professorite kongressil võetakse vastu otsus ignoreerida haridusministeeriumi korraldust, mille järgi peaksid kõrgemad õppeasutused eksameid vastu võtmata üliõpilased kõrgemale kursusele üle viima.

30. august

■ Tartus lõpeb Eesti ev. Noormeeste Seltsi konverents, kus otsustatakse: peamine on rõõmsaid kristlikke iseloomu kasvatada.

■ Pariisi vene ülikool (kus on ka Balti kubermangudest üliõpilasi), mis asutati 1901. aastal, teatab ajalehe Uudised kaudu, et viimasel õppeaastal õppis õppeasutuses 241 inimest, neist 128 naisterahvast, lisaks veel vabakuulajad, ning et õppetöö algab 1905. a 1. novembril vene keeles, kuid osaliselt toimuvad loengud ka prantsuse keeles.

Järgneb.